

Les vaques de Sant Pere de Roda

La pujada de la formidable muntanya de Roda, i la visió del Monestir de Sant Pere, de la pintoresca capella de Santa Elena i del Castell roquer que'ls domina, han abrindat la meua imaginació de llegenda, de novel·leria i de tragèdia. Tota la nit me l'he passada somniant frases. Els veia vagant fantàsticament per aquelles solituds; els oia psalmodiar, brandar les campanes i murmurar llurs oracions, matins i vespres, desvetant les resonàncies dels roquissers abruptes; els envejava en el repós auster de la cinglera deserta, en les contemplacions del mar perdent-se en l'infinit, aixecant-se a llurs peus i encimbellant-se com una altra muntanya sense accidents, llisa el mateix que una cortina d'atzur; els envejava més encara en el gustar el basardós silenci de les nits i els horrissons bruels de les tramuntanades i la melangia de les plujes hivernenques. Oh, muntanya de maledicció! pilot colossal de rocalla, branca xorca del Pirineu, transformada per la fe en prodigi i redors de penitència, en niu d'àngules devotes, en sagrat hostatge d'ànimes contemplatives; les leves runes són encara imposantes, encara serveu una èpica i feresla bravada, i deixeu en la memòria un màgic encís inextingible!

Peró l'excursionista banal hi arriba amb els prismàtics i amb la damisella, companya destiuieg. Darrera, espuetats, venen els "papás" i les "mamás". La pujada i el vértig és l'objecte preferent de llurs comentaris. A l'ombra de les venerables parets destapen llurs "flambreres". Uns mengen rescalfat, altres viandes fredes,—la truita domina—no manca el meló ni la cindria que un bastaix voluntari ha pujat dintre una pantorra; el gula en recó fuma filosòficament, esperant endevades que'l convidin. Hi ha en la collada un vell sacerdi que bromeja de tot; un "empleat" castellà—aduaner o ambulat de Correus—que renega de l'estupidesa de muntar tant enlaire pel caprici de visitar un enderroc, on no hi ha fonda ni restaurant; una senyora grassa que no pot dir faba; una joveneta que beu dotze vasos d'aigua de la font, desoïnt els consells d'un seu cosí i aprofitant la galanteria del castellà.

El vellat, després d'apet camperol, desapareix i s'el veu entafurat en calque esboranc de les muralles fent gestes troglodítiques i imitant els esgarrips de les xibeques o altre aucellàs sinistre. La collada riu i li tiren es-carroixes. Avans d'anar-s'en visiten les grandioses runes del Monestir. El guia dejú, però anticlerical, els hi ensenya els inpaces i els camins subterranis. Tots els forats coberts de romagueres i els troncs foscos resulten críminiosos. En ficar-se a l'església la jove-nalla s'empaila per les naus i les perso-nes de seny el pendeu en adonar-se de la resonància de les voltes. Pepet...

pet Fedrico...ico... Angeteta...cia... i tornem-hi.

El prodigi romaníc serva a desgrat dels sigles l'el·legant fermesa i l'ombriua magestad de quan hi flairava l'encens i les corrúes de frares passa-ven pel trifori i llurs canticos severs extremien la muntanya. Un sol capitell —i n'hi han molts d'intactes— inspira el respecte d'una rel·liquia.

La turba de forasteralla n'ha eixit sense una esgarrifança ni una medita-ció ni una lleu curiositat retrospec-tiva.

Desfilen camí avall vers el poble de la Selva, vers Palau, vers Roses... El sol de posta endaura les runes, torna la quietut, volen els ratpenats per l'ábside i entren els remats de vaques seguits de llurs pastors. Les vaques no riuen, no festejen, no han begut el vi negre de Llensá, xaraborat en les bo-taiotes, no escandalitzen ni s'empalten; caminen feixugament, petgen el temple amb llurs unglots silenciosos, acoten la cornamenta amb reverència, s'ajeuen amb humilitat, remuguen amb un soroll comedit, i ádhuc, en deixar caure les boines, hi ha com una timidesa de bás-tia que pressent la seva miséria i la santetat perdurable del soplutg.